

Naslov članka/Article:

GIMNAZIJA TOLMIN – SOTOČJE MLADIH MOŽGANOV IN AKTUALNIH IZZIVOV

Tolmin Grammar School: Confluence of Young Minds and Current Challenges

Avtor/Author:

Vesna Lipušček

DOI:

CC licenca

Priznanje avtorstva-Nekomercialno-Brez predelav

Vzgoja in izobraževanje št. 4-5/2024, letnik 55

ISSN 0350 -5065

Izdal in založil: Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Kraj in leto izdaje: Ljubljana, 2024

Spletna stran revije:

<https://www.zrss.si/strokovne-revije/vzgoja-in-izobrazevanje/>

Vesna Lipušček

Gimnazija Tolmin

GIMNAZIJA TOLMIN – SOTOČJE MLADIH MOŽGANOV IN AKTUALNIH IZZIVOV

Tolmin Grammar School: Confluence of Young Minds and Current Challenges

IZVLEČEK

Gimnazija Tolmin zaradi svoje edinstvene lege v slikovitem Posočju nosi odgovornost, da svoje dijake ne le izobražuje, temveč tudi vzgaja v luči omilitve neizbežnih sprememb, ki smo jim priča zaradi nepremišljenih ravnanj v preteklosti in danes. Nehote je skrb za prihodnost naložena na njihova pleča in prav je, da jih skušamo opolnomočiti za spoprijemanje z nepredvidljivimi izzivi, s katerimi se bodo morali spoprijeti, med katere gotovo spadajo podnebne spremembe.

Ključne besede: trajnostni razvoj, učilnica na prostem, skrb za varno in spodbudno (učno) okolje

ABSTRACT

The Tolmin Grammar School, due to its unique location in the picturesque Posočje region, not only provides education but also teaches students how to mitigate the inevitable consequences of past and present reckless actions. Unwittingly, the students bear the weight of the future on their shoulders, and we must empower them so that they can confront the unpredictable challenges, such as climate change, that will inevitably arise.

Keywords: sustainable development, outdoor classroom, fostering safe and stimulating (learning) environment

Naslov članka smo si sposodili, in sicer pri udeležencih geografskega raziskovalnega tabora v Tolminu, ki so tako naslovili svoj zbornik. Izraža namreč umeščenost šolskega centra v Tolminu (tudi Gimnazijo Tolmin) in bistvo projekta Podnebni cilji in vsebine v vzgoji in izobraževanju; torej povezanost vzgojnega dela z izzivi sodobnega časa, to so aktivnosti za doseg trajnosti.

Gimnazija Tolmin je edina srednješolska izobraževalna ustanova Zgornjega Posočja, zato moramo poudariti njen pomen za širšo lokalno skupnost in razvoj te regije. Srednje šolstvo v Tolminu ima dolgo zgodovino, leta 2019 smo obeležili 100-letnico učiteljskega centra, Gimnazija Tolmin pa v letu 2023 praznuje 60-letnico delovanja. Na šoli se v tem šolskem letu izobražuje 205 dijakov, ki prihajajo predvsem iz občin Tolmin, Kobarid, Bovec in Kanal. Iz različnih razlogov se za šolanje v Tolminu odločijo tudi dijaki iz oddaljenejših občin. Gimnazija v isti stavbi sobiva z Osnovno šolo Franceta Bevka Tolmin in njeno Podružnično šolo za izobraževanje in usposabljanje otrok s posebnimi potrebami. Del objekta je namenjen tudi oddelku vrtca VVZ Ilke Devetak Bignami Tolmin. V neposredni bližini šole sta Center šolskih in občinskih dejavnosti Soča in Zavod za kulturo, šport in mladino Tolmin. Šolski center je lociran

ob Športnem parku Brajda, ki dijakom nudi pestro paleto objektov za športno udejstvovanje tako pri pouku kot prostostojnih aktivnostih.

Prednost šole je vsekakor njena lega na južnem robu naselja. Otroke, učence in dijake od slikovitega sotočja rek Soče in Tolminke loči le pet minut hoje, le streljaj oddaljena sta učna pešpot ob Tolminki in učni gozdiček Sovodenj.

Idilična narava sama po sebi ne zagotavlja skrbi za zdravje in kakovostno izobraževanje, zato smo želeli naravo naši šoli, dijakom še bolj približati. Okrepiti smo namreč želeli stik dijakov z naravo, da jo bodo še bolj doživljali kot vrednoto, za ohranjanje katere se je vredno (in potrebno) truditi. Glavni cilj Gimnazije Tolmin v projektu Podnebni cilji in izobraževanju je postavitev t. i. učilnice na prostem, kotička tako za učenje kot preživljanje prostih trenutkov za vso učečo se mladino v tem po vertikali obsežnem šolskem kompleksu.

Gimnazija Tolmin je šola, ki je z vključenostjo v različne projekte vseskozi skušala zasledovati cilje Agende 2030. Smo ena redkih srednjih šol s pridobljeno akreditacijo Erasmus+, s katero v projektih, kot sta npr. Soča EverGREEN, Green Art – nATuRe, razvijamo znanje in veščine za

► SLIKA 1: Sotočje Soče in Tolminke (Foto: Dominka Perdih)

sonaravno bivanje, življenje in razvoj. Skupaj z Občino Tolmin smo sodelovali tudi v projektu Alps 2030 – Trajnostni razvoj v Alpah, s pomočjo katerega smo na šoli postavili zeleno steno. V preteklih šolskih letih smo s strokovno pomočjo Fakultete za arhitekturo v Ljubljani pripravili idejno zasnovo prenove šolske knjižnice, ki je upoštevala načela trajnostnega razvoja, med drugim z uporabo trajnostnih materialov (les, železo), sodelovanjem z lokalnim izvajalci ipd. Slednjim sledi tudi prenova stropov in razsvetljave v učilnicah in na hodnikih.

Povezanost izvedbe projekta s cilji vzgoje in izobraževanja za trajnostni razvoj na naši šoli je široka, izpostaviti pa želimo predvsem dva cilja Agende 2030: zdravje in dobro počutje ter kakovostno izobraževanje (Portal gov.si, 2024).

Projektne aktivnosti smo v glavnini izvajali v okviru predmeta ITS (interdisciplinarni tematski sklop), pri katerem dijake seznanjamo s cilji trajnostnega razvoja, predvsem pa jih navajamo na poseganje po bolj trajnostnih rešitvah v vseh sferah življenja.

Znotraj aktivnosti predmeta smo si zadali tudi konkreten cilj: postavitev učilnice na prostem. Z njeno uporabo bo dijakom omogočeno preživljanje tako pouka kot prostega časa (odmori, proste ure ipd.) na zraku in na naravni svetlobi, poleg tega bomo s poukom na prostem zmanjšali porabo energije (luči, računalniki, projektorji ipd.). Z aktivno udeležbo v projektu so dijaki ponotranjili skrb za okolje in pomen izbire trajnostnih materialov, pa ne le pri načrtovanju učilnice na prostem, temveč jih bodo nova spoznanja usmerjala tudi v nadaljnjem življenju, da bodo pogostejše posegali po trajnostnih rešitvah. Vsekakor smo želeli, da pri dijakih spodbudimo kritično mišljenje za aktivno reševanje problemov, kar je v sozvočju z Evropskim okvirjem kompetenc za trajnostnost (Bianchi, 2023). Dijaki 3. letnika so sodelovali v vseh fazah realizacije: z anketo so poizvedeli, kakšna pričakovanja glede učilnice na prostem imajo dijaki

in učitelji. Vprašanja so obsegala želje glede opremljenosti učilnice (največkrat so se pojavljali odgovori klopi, mize, viseče mreže ipd.) ter oceno, kdaj bi učilnico uporabljali in kako (največkrat so navajali pouk različnih predmetov in proste ure ter odmore). V skladu s prejetimi odgovori so dijaki začeli snovati učilnico. Načrtovanje je potekalo s pomočjo lokalne arhitekta Nine Trušnovca. Dijaki pri tem niso prejeli le širokega pogleda na poklic arhitekta, temveč tudi številne uporabne namige, npr. katere dejavnike je treba upoštevati, ko objekte umeščamo v prostor, katere materiale uporabiti, katere rešitve so cenovno ugodnejše ipd. Na podlagi ugotovitev in strokovne usmeritve so nastale tri delovne makete. Te so predstavljale izhodišče za nadaljnje aktivnosti: dijaki so pridobili ponudbe za nabavo materiala za postavitev učilnice in za izvajanje del. V načrtovanje so vključili tudi hišnika, saj ima realen pogled v praktične težave, ki bi se lahko pojavile pri izvedbi in kasneje pri vzdrževanju učilnice na prostem. Dijaki so se odločili, da bodo, kjer bo proces dela to dopuščal, pri postavitvi učilnice na prostem sodelovali sami, za zahtevnejša dela pa bodo prosili hišnika. Pri celotnem procesu od načrtovanja do izvedbe so dijaki pridobili številne kompetence, kot so npr. vrednotenje trajnosti, kritično mišljenje, individualna iniciativa, ki jim bodo koristile na nadaljnji študijski in življenjski poti. Zadovoljni smo, da postavitev učilnice na prostem in njene uporabe niso dojemali le kot spremembo učnega okolja, temveč kot enega izmed načinov, s katerim bodo aktivno prispevali k odzivanju na izzive s področja trajnostnosti.

Vseskozi so spoznavali trajnostne rešitve tega konkretnega šolskega projekta in trajnostnost v najširšem pomenu besede. Pri slednjem nam je bilo v pomoč tudi predavanje izr. prof. Mateja Ogrina z Oddelka za geografijo FF UNI LJ z naslovom Podnebne spremembe in trajnostni razvoj, ki ga je izvedel na naši šoli. Samo s krepitvijo znanja o vzrokih in posledicah teh konkretnih učinkov človekovih ravnanj lahko postanemo nosilci sprememb ter sooblikujemo pri-

► SLIKA 2: Delovna maketa učilnice na prostem (Foto: Vesna Lipušček)

► SLIKA 3: Delovna maketa učilnice na prostem (Foto: Vesna Lipušček)

hodnost, ki bo upoštevala omejene zmogljivosti našega planeta.

Učilnico na prostem nameravamo v prihodnosti v uporabo ponuditi tudi preostalim izobraževalnim ustanovam, ki so v neposredni bližini Gimnazije Tolmin. Krepitev trajnostnega načina mišljenja pri tako (naj)mlajših kot (naj)starejših omogoča razviti dejanja, ki upoštevajo naš odnos do narave in odvisnost od nje. V okolju, tako ožjem kot širšem, namreč nismo zaprti v lasten mehurček, temveč naše odločitve vplivajo tudi na druge. Izjemno pomembno je, da so naša ravnanja v sozvočju z lokalnim okoljem, kajti skrb za reševanje prihajajočih izzivov bo naložena na pleča vseh deležnikov, sodelovanje le-teh pri oblikovanju trajnostnih rešitev je nujno.

V nadaljevanju projekta nameravamo dijake in zaposlene povprašati, katere težave na področju trajnostnosti na šoli zaznavajo, in jih v skladu z zmožnostmi pričeti reševati.

Področju trajnostnosti želimo na šoli slediti tudi v prihodnje, saj so cilji trajnostnega razvoja vključeni tudi v vizijo šole: »Na Gimnaziji Tolmin izvajamo sodoben pouk, osredinjen na dijaka. Učitelji usmerjamo učenje vsakega dijaka, da je aktiven, samoiniciativen in odgovorno spremlja svoj napredek. V učni proces vključujemo prožne oblike učenja in skrbimo za varno in spodbudno učno okolje.«

VIRI IN LITERATURA

Bianchi, G., Pisiotis, U., in Cabrera, M. (2023). GreenComp Evropski okvir kompetenc za trajnostnost. https://www.zrss.si/digitalna_bralnica/evropski-okvir-kompetenc-za-trajnostnost/

Klar, T., in Ortar, J. (2010). Občina Tolmin, Sotočje mladih možganov in aktualnih izzivov, 14. geografski raziskovalni tabor, Volče, 12–21. 7. 2010. Društvo mladih geografov Slovenije, Občina Tolmin.

Portal gov.si (2024). Spremenimo svet: Agenda za trajnostni razvoj do leta 2023. <https://www.gov.si/zbirke/projekti-in-programi/uresnicevanje-agende-2030/>

► SLIKA 4: Postavljanje učilnice na prostem (Foto: Vesna Lipušček)